



*Микола Андрієвський
(науковий співробітник Відділу науково-дослідної роботи МІДЦ)*

ВІДНОВЛЕНІ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ. БАТУРИНСЬКА ДЕРЕВ'ЯНА ВОСКРЕСЕНСЬКА ЦЕРКВА

*Стаття присвячена відновленій дерев'яній Воскресенській церкві в Батурині.
Ключові слова: дерев'яна Воскресенська церква, Батурин.*

*Статья посвящена восстановленной деревянной Воскресенской церкви в Батурине.
Ключевые слова: деревянная Воскресенская церковь, Батурин.*

*This article is about restored wooden Church of the Resurrection in Buturin.
Keywords: wooden church of Resurrection, Buturin.*

Батуринська Воскресенська церква розташована на території Литовського замку (Цитаделі) пізньосередньовічного міста. Перша писемна згадка про неї міститься в документах «Бендерської комісії». Відомо, що Іван Мазепа як великий церковний благодійник виділив 15 тис. карбованців на будівництво в Батурині двох дерев'яних церков – Воскресенської та церкви Покрови Богородиці [2, с. 43]. Оскільки дерев'яна церква не збереглася до нашого часу, питання про її локалізацію було порушено 1995 року, коли почалися широкомасштабні розкопки на території міста. У 1995 році в Батурині на Цитаделі було проведено перші археологічні дослідження, у ході яких виявлено 5 поховань, здійснених за християнським поховальним обрядом, наявність яких дозволила дослідникам В. Коваленку, Ю. Ситому припустити, що вони відносяться до цвинтаря Воскресенської церкви. У 2001 році було виявлено ще 19 поховань, з яких 9 – дитячі. Урешті-решт, станом на 2008 рік на території замку було виявлено 123 поховання, з яких 40 – дитячі. Таким чином, повномасштабні розкопки, що проводилися з 1995 року фактично до 2008 року, дали змогу дослідникам локалізувати Воскресенську церкву на території Батуринського Литовського замку [1, с. 169–170].



Цвинтар Воскресенської церкви дає можливість простежити певні віхи в історії існування храму. Зокрема, поховання дають змогу встановити, що церква була побудована на території Цитаделі до будівництва тут гетьманського палацу. Очевидно, час її



заснування припадає на другу чверть XVII ст. З 1689 року з перенесенням столиці Гетьманщини до Батурина, судячи зі зменшення кількості поховань на цвинтарі та наявності дерев'яних склепів, цвинтар, імовірно, використовувався виключно для поховання замкового люду [1, с. 170].

Під час розкопок кладовища на найвищому (третьому) ярусі поховань Воскресенської церкви зафіксовано сліди поже-

жі й руйнації внаслідок неї церкви та гетьманського палацу. Ще одна особливість – велика кількість (близько 90 %) дитячих поховань. Дослідники припускають, що ці поховання є свідченням жахливої Батуринської трагедії 1708 року. Очевидно, усіх немовлят і дітей сховали в найбільш захищеній частині міста, на території Цитаделі, а, можливо, і в церкві. Після того, як унаслідок військових дій Меншикова місто загорілося, діти, найвірогідніше, загинули від диму. Прибувши до Батурина, гетьман Іван Мазепа наказав своїм воякам поховати дітей на цвинтарі Воскресенської церкви, яка припинила своє існування 1708 року [1, с. 174].

Воскресенську церкву відновлено за Наказом Президента України Віктора Ющенка від 21.11.2007 року за № 1131/2007 «Про деякі питання розвитку Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» та селища Батурина» [1, с. 169].

Література:

1. Коваленко В., Моця О., Ситий Ю. Цвинтар Воскресенської замкової церкви в Батурині / В. Коваленко / Батуринська старовина : Збірник наукових праць, присвячений 300-літтю батуринської трагедії. – К., 2008. – С. 168–174.
2. Павленко С. Щодо 40 церков Батурина: гіпотеза та реалії // Батуринська старовина : Збірник наукових праць. – Чернігів : Десна Поліграф, 2011. – Вип. 2 (6). – С. 42–43.